

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Pe un an 60 coroane. — Pe șase luni 30 coroane. — Pe trei luni 15 coroane. Ziarul apare Marți, Joi și Sâmbătă

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrieri nerulate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor, după învoiață

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român”, Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Nr. 5029. Bis.

Circulară

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din arhidieceza ortodoxă română a Transilvaniei

În afacerea cu adusele familiare pe seama preoților noștri, anume în afacerea adausului familiar pe anul 1918, a banilor de vestiminte tot pe anul 1918, apoi a ajutorului familiar pe semestrul I, al anului 1919 și al ajutorului de vestiminte pe semestrul I, al anului 1919 și al ajutorului de scumpete pe anul 1919 lunaie Aprilie, Maiu și lunaie On. Consiliu Dirigent român cu datul 19 Iulie 1919 Nr. 4245, a trimis Consistorului arhidiecezan următoarea adresă:

Veneratului Consistor arhidiecezan în Sibiu.

Consiliu Dirigent român, resortul cultelor și al instrucțiunii publice. Nr. 4245/1919. Secția I. Sibiu, în 19 Iulie 1919. Venerat Consistor, în legătură cu raportul Nr. 3241/1919. Bis. am onoare a Vă transmite copia ordinului adresat percepătorului regal român din Sibiu și are lăuda la cu coșcintă și îndeplinirea demersurilor necesare întrucât conspectele trimise de P. V. C. ar fi incomplete, distribuția banilor să se facă tuturor celor îndreptățiți și primi aceste adăușuri și ajutoare după următoarele norme:

1. Adusele familiare se computează în rate treilunare, așa că după copil se solvește dela începutul pătrării de an, în care s'a născut (V. ar. XXXV, din 1912 leg. ung.) d. e. fiind un copil născut în 30 Iunie 1918, adausul familiar după acesta se solvește nu dela 1 Ianuarie pe întreg anul, ci numai dela 1 Aprilie pe 1/2 de an. Totasă pe 1919. Acest adaus familiar se complete numai după copil minor și neprovrăzuit adecă fără stipendiu sau venit propriu de 1200 cor. (S. 3 ar. XXXV, din 1912, ordinaținea Nr. 6700/918. M. E. punct XV).

2. După soție însă nu dela începutul pătrării, în care s'a încheat căsătoria, ci dela începutul pătrării următor. Așa, că dacă s'a încheat căsătoria în 2 Aprilie, adausul după soție se computează dela 1 Iulie a anului, bine înțeles, fiind soțul în funcțiune la acest dat. Întrucât însă soția ocupă o funcțiune publică (învățătoare etc.) nu se poate plăti adausul familiar după aceasta. În ce privește ajutorul de vestiminte pentru persoana proprie a preotului sau capelanului pe 1918/9 câte 1000 cor. — încât nu s'a-nu putut primi până acum pe anul 1919, se pot împărții acia, cari erau în funcțiune la 1 Iunie a anului, iar pe 1919 acia, care erau în funcțiune la 1 Maiu a anului. Ajutorul de vestiminte după membrii familiari se cuvine numai după acia, după cari beneficiază de adaus familiar pe pătrării al doilea al anului respectiv. 3. Atât adausul familiar, cât și ajutorul de vestiminte se plătesc numai după copil și soție, nu și după alți membrii familiari. Preoții militari nu pot fi considerați pe timpul serviciului militar, iar întrucât a ieșit din serviciul militar, se aplică și față de acia dela data demobilizării normele de mai sus, respective se dă rezolvire din caz în caz cereilor pentru diferitele lor ajutoare.

4. Întrucât un preot sau capelan a rămas în cursul anului ajutorul și adusele scadente până la data morții să plătesc văduvei și copiilor respective moștenitorilor legali, care preoților și capelanilor, cari ocupă și funcțiunea de învățător, după cari primese aceste adaus familiare, ajutor de vestiminte și de scumpete, nu li se poate plăti și în calitate lor de preoți. Cu privire la aciaștea așteptăm raport specificat, din care să reiese, care îndeplinește în calitate de preot și funcțiunea de învățător și care în calitate de învățător îndeplinește și serviciul de preot? Atât pe anul 1918 cât și pe 1919, mai înainte de a se plăti sumele cuvenite, oficiile protopresbiterale se vor îndatora să controleze cu cea mai mare strictețe: cine și ce sume a ridicat deja dela vreun percepător? În acest scop își

vor procura datele necesare dela percepător și numai după deplină încredințare vor vidua civitanțele, a căror formulare vi-se alătură; civitanțele vor fi completate cu toată exactitatea, pe bază de documente, la oficiul protopresbiteral competent, unde se vor reținea și păstra toate documentele, având protopopul să se couvingă în viitor la firecare plătire de eventuale schimbări întâmplare în starea familiară a protelui.

5. Pentru orice înțelăsare ori trecere cu vederea a controlului cuvenit, rămâne responsabil moralicește și materialicește protopresbiterul, iar pentru folosirea intenționată de date false se vor urmări autorii pe cale disciplinară și se vor lipsi de toate ajutoarele de stat.

6. De astădată s'au asemnat numai adusele familiare și ajutoarele de vestiminte pe

Vitejia ostasilor noștri

Majestății Sale Regelui!

Trupele noastre, care vâgheau pe țărutul stâng al Tisei, au fost atacate de inamicul tot frontul, în dimineața zilei de 20 Iulie 1919.

Vrăjmașul fiind bine utilat, a reușit să împingă perdeaua noastră de acoperire pe toată întinderea frontului, să execute o trecere în masă în regiunea Solnoc și să înainteze în direcțiunea Solnoc-Debrețin-Oradia-mare pe o adâncime de circa 50 kilometri.

Dușmanul fiind însă pretutindeni manevrat energic și la timp, după lupte crâncene și neîntrerupte de 7 zile, bravele noastre trupe au reușit să arunce pe dreapta Tisei, în tot lungul frontului, în completa debandadă.

Mândre, că au putut să-și îndeplinească încă o dată datorita față de Neam, Țară și Tron, bravele trupe ale frontului de Vest își îndreaptă gândurile cu dragoste și supunere cătră tron și într'un singur glas strigă:

Să trăiască M. S. Regele, Comandantul de căpetenie!

Să trăiască M. S. Regina, ingerul protector al celor în suferință!

Să trăiască A. S. R. Principele moștenitor și toate vârstarele dinastiei!

Comandantul trupelor din Transilvania:

General Mărdărescu.

Șeful de stat major
General Panaitescu.

Ordin de zi Nr. 53

din 27 Iulie 1919 st. n.

Strajă fiind pe țărmul stâng al Tisei, pentru a apăra vatra strămoșească și pentru a asigura viața, cinstea și avutul întregii populațiuni din regiunile ocupate de voi, fără deosebire de neam și de credință, inamicul trecând Tisa, s'a năpustit asupra voastră, atacându-vă furios în tot lungul frontului.

După lupte crâncene și neîntrerupte de 7 zile, dușmanul lovindu-se de zidul format de pieturile voastre de bravi, a fost zdrobit și aruncat peste Tisa în completa debandadă.

Prin acest nou fapt strălucit de arme, falcicile divizii românești au făcut dovadă încă odată lumii întregi de neîntrecutele virtuți ostășești și neclintitul spirit de disciplină, cu care sânt înzestrate.

Credința, că prin sforțările făcute v'ați îndeplinit o datorie sfântă față de Neam, Țară și Tron, este cea mai desăvârșită ușurare pentru greutățile prin care șiți trecut.

Sânt neîntrecut de mulțumit și mândru, că m'am găsit în mijlocul vostru și v'am comandat într'o întreprindere atât de mărețată.

Mulțumindu-vă la fiecare în parte, vă zic:

Sănătate și voie bună, bravi ostași ai Armatei din Ardeal!

Comandantul trupelor din Transilvania:

General Mărdărescu.

Șeful de stat major
General Panaitescu.

1918 pe seama acelor, cari nu le-au primit, ori le-au primit numai în parte. Pe 1919 s'a asemnat pentru toți preoții numai adaosul familiar, pe păturali 1 și li-lea, rămânând, ca până la începutul păturalului din urmă să se asemene începutul păturalului și pe păturalul al treilea și al patrulea, când se va asema apoi într-o sumă și ajutorul de vestiminte cuvenit pe 1919 pentru persoana preotului ca și după soție și copii. P. Seful resortului: Dr. Ioan Lupăș, secretar general.

În executarea dispozițiilor On. Consiliu Dirigent și în special în scopul de a distribui cât mai expeditiv și cât mai urgent ajutoarele preoției trimitem în alăturare sub J. un număr suficient de civitanți pentru anul 1918 și pentru anul 1919 cu îndrumarea, ca On. Oficiu protopresbiterial să-și facă în ordine alfabetică a preoților din tract în ordinea alfabetică a comunelor, în care se indică exact numele preotului paroh sau capelan, numele soției lui, numele pruncilor, cu înscirarea anului, luni, și a zilei nașterii. Tot în consensuarea aceea se însciră, dacă preotul respectiv a fost sau mai este încă preot militar, timpul cât a fost în acel serviciu, termenul exact al eșirii din acel serviciu, ca să poată vidimă chitanțele lui în deplină cunoștință de cauză.

Asemenea va purta oficiul protopresbiterial exactă evidență despre soțiile preoților, cari sunt sau au fost învătătoare și în calitatea aceasta au primit întregiri dela stat, și tot așa față de preoții, cari sunt sau au fost învătători, și în calitatea aceasta au primit ajutoare dela stat, mai departe vor lua date exacte dela percepatoarele regești despre sumele, ce preoții au ridicat ca ajutor familiar după copii.

O asemenea consensuare lucrată exact, pe baza de date sigure se va face cu cea mai mare exactitate, și de urgență, ca să se poată controla și acum starea familiară a preotului.

În posesiunea acestor date, protopresbiterul va vidimă civitanții fiecărui paroh, având evidență despre data vidimării și despre sumele, care le-a vidimat și le-a asignat spre solvire.

Civitanțele astfel vidimate vor fi trimise la cassa arhidiecezană spre solvire și ulterioară afaceri.

În fine Onoratul Oficiu protopresbiterial este pofit a arată în termen de 15 zile specificat nominal pe toți acei preoți, cari în fapt împlinesc și funcțiunea de

invătător, și în calitatea aceasta au primit și primesc încă ajutoare dela stat (aduse familiare) de vestiminte, de scumpte, spre a face și noi raportul cuvenit Onoratului Consiliu Dirigent. Afacerea aceasta dela natura sa este de caracter personal și prin urmare e dela sine indicat și exactitatea, promptitudinea, dar și urgența ei.

Sibiiu, 31/26 Iulie 1919.

Consistorul arhidiecezan.

Extras din ordonanța Nr. 21 și 25 (Modificată)

1. Vor fi considerați ca infractori:

a) Acei care fără rea credință, prin localuri publice, gări, trenuri, pe străzi etc., vor comunica, colporta, comenta, în orice chip, știri, fide adevărate, fide imaginare, sau păreri relative la operațiunile de război, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

2. Această infracțiune se va judeca și condamnă de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșite în scop de a spiona, sau trăda, se aplică pedepsele prevăzute de lege penale în vigoare, în timp de război.

Marele Sfat Național

Ales în adunarea memorabilă dela Alba-Iulia în 1 Decembrie 1918, Marele Sfat Național s'a întrunit abea acum în 29 Iulie 1919, în sala prefecturii dela Sibiu.

Lucrările sale sânt, afară de întregirea sa prin membrii noi, două chestiuni de însemnată deosebire: reforma agrară și reforma electorală.

Resortul agriculturii a pregătit și publicat proiectul, desbătut nu demult și într-o anchetă; are membrii sfatului vor fi avut timp d'ajuns și liniștea trebuincioasă să cerceteze în toate amănunțele lor paragraful proiectului și să se rostească asupra lor după dreptate și în deplină cunoștință de cauză.

Reforma aceasta, de sine înțeleș, nu mai poate întârzi. Ea trebuie să primească ființă, îndată ce va fi votată. —

Reforma electorală pentru Transilvania, Bănăt, și ținuturile românești din Ungaria, are importanță nu mai redusă, decât reforma agrară.

Conform proiectului de lege, lucrat de rezortul organizării, în 22 județe se vor alege 175 deputați.

Și aceia:

Cei mai mulți deputați, 17 la număr, se alege în Caras-Severin. Urmează apoi: județul Arad (cu teritoriile din Bichis și Cenad) 15 deputați; Bihorul și Hunedoara, câte 13; Timișul (și terit. din Torontal) 12; Cojocna 11; Solnoc-Dobăca 10; Alba-inferioară 9; Muraș-Turda, Sălajul și Sibiu câte 8; Turda-Arieș 7; Sătmarul (cu Ugocea) 6; Bistrița-Năsăud, Maramurașul și Târnava Mare câte 5; Ciucl, Făgărașul, Odoerheul, Târnava Mică și Treiscaune, câte 4; Brasovul 3.

Senatori se alege 72, și anume: Caras-Severinul 7; Hunedoara 6; Aradul (Bichis-Cenad, Bihorul și Timișul (Torontal) câte 5; Cojocna, Sălaj, Sibiu, Solnoc-Dobăca, câte 4; Alba-inl., Muraș-Turda, Sătmarul (Ugocea) și Turda-Arieș, câte 3; Bistrița-Năsăud, Brasovul, Ciucl, Făgărașul, Maramurașul, Odoerheul, Târnava Mare, Târnava Mică și Treiscaune, câte 2 senatori. — Afară d'aceștia, profesorii universității din Cluj, constituți în colegiu universitar, vor alege din sinul lor un senator. Vor fi de drept membri ai senatului: episcopii și mitropoliții confesiunilor românești, precum și acei episcopi de confesiune romano-catolică, luterană și reformată, cari au făcut jurământ de fidelitate și au avut dreptul de membri ai casei magnaților din fostul stat ungar.

Alegerea se face prin vot obștesc, egal, direct, secret și cu votarea pe comune. Alegătorii sânt toți cetățenii de 21 ani împliniți, cari au avut cetățenia ungară și nu optează pentru cetățenia unui stat străin.

Cei ce au împlinit vârsta de 40 ani, vor alege, — prin vot egal, direct, secret și cu votarea pe comune, — și senatori.

Nu au drept electoral membrii oștirii și ai jandarmeriei, în serviciu activ (afară de rezerviști, glotași ș. a.), și nici membrii polițiilor de stat, județene sau comunale.

Pentru a fi ales în adunarea deputaților, se cere vârsta de 25 ani împliniți

FOIȘOARA

Refugiații Ardealului

— Scrisori din pribegie —

de Dr. Ioan Mateiu.

(Urmare)

Mii de oameni urcau grăbiți spre vârfurile munților, fără să știe dacă vor mai vedea vreo dată casa, gospodăria, copiii și soția lăsată în urmă. Au pribegit cu toții prin mealeagurile României, îndurând toate greutățile și lipsurile, suferind împreună cu oștile viteză, năvala și prădările sălbatice ale dușmanilor cotoptorii. Dar trăia în trupurile noastre chinute, credința sfântă în biruință. Ea ne da tărie în nopțile de zbucium, ea ne îmbărbăta în clipele de îndoielă, ușurând povara sufletelor noastre. Și înțelegând toată nenorocirea României, care și-a jertfit pe cei mai buni fi ai săi, numai ca să nu scape pe noi din mâinile păgâne ale dușmanilor, căți dintre pribegi n'au alergat sub steagurile naționale, ca să lupte pentru izbânda visurilor noastre sfinte!

Cât de aspră a fost iarna pentru noi pri-

begii! Fără îmbrăcăminte și fără hrană, eram puși la grea cumpănă. Dar dragostea țării ne-a încălzit. Moldova unde se străseră frații din toate colțurile, a dat adăpost tuturor ca o mamă iubitoare. În satele ei umilite s'au deschis casele țăranilor blânzi, primitori și milostivi. Pribegii ardeleni și-au făcut cămin nou, strălucind cu răbdare și așteptând cu încredere luminarea zărilor. Cătă suferință nu trecuse prin inima lor, în această iarnă grozavă. Dorul de casă, de copii și de soțiile părăsite, le topia sufletul și le ardea simțirile.

Căți nu s'au stins în această pribegie amară, unii secerăți de boli malsaptoare, alții prăpădiți de moarte înfiorătoare, ca cei dela Ciurea, ori storși de frig și de foame în marginea drumurilor înzăpezite.

Dar toată nenorocirea aceasta, erau primite de noi ca încercări dela Dumnezeu, pentru ispășirea credinței noastre. Și credința nu slăbii. Credința în dreptatea luptei, la care pornise mama noastră România. Zi de zi urmăream făurirea oștirii românești, meru ne gândeam la ziua, când acești luptători plămădiți în școala suferinței, se vor ridica din tranșeele lor ca o

furtună, ce rupe zăgăzul de fier al vrăjmașilor. Cum treceau prin satele Moldovei în coifurile lor de oțel, mândri și dării, cu privirea aprinsă și brațul strângând cu putere flinta răzbuătoare, sufletul nostru se însemna de bucurie. Simțeam gâștel fainic, care ne soptea că se apropie ceasul, în care vitejia oștirii românești, va deschide drumul spre iubitul nostru Ardeal.

Nu era dimineață, în care ochii noștri să nu-și îndrepte privirea însetată spre piscurile munților, de unde așteptam sunetul goamei, care să ne cheme la vetele noastre părăsite. Auziam pare-că strigățul mamelor, plânsul suferitorilor, cari se stăneau într-o înfrigurată așteptare. Local nu ne mai înșea, înima svăneacă în dorul nepotolit de pământul nostru. Și-n amurgul unei zile de Iulie, când soarele își trimetea cele dintâi raze bogate spre culmile Carpaților, tunul nădejdelor noastre a început să urle prin văile Șușiei. Moldova întregă s'a cutremurat. Iar pribegii Transilvaniei, întorcându-se spre munți și-au plecat genunchii spre rugăciune diuoașă. Sufletul lor cuprins de fiorii bucuriei sbura departe, pe aripile dorurilor sfinte la casa din Ardeal.

(Va urma.)

pentru a fi ales în senat, se cere vârsta de 40 ani.

Deputat sau senator nu poate fi ales: judecătorul la judecătoria de ocol, la tribunal ș. a., prefectul, subprefectul, prim-pretorul, primarul, căpitanul sau sub căpitanul de poliție ș. a., și nici aceia cari după 1 Decembrie 1918 au luptat sau au uneltit în contra puterii armate a statului român, ori s'au făcut vinovați de vreo infracțiune în contra statului român.

Alegerea se face pe *circumscripții electorale*, determinate prin decret dat de Consiliul dirigenț.

Circumscripțiile se împart în *secții de votare*. Alegătorii votează în comuna lor de domiciliu. Dar se pot grupă *mai multe comune* într-o secție de votare, comunele însă nu pot fi mai departe decât cel mult 10-15 km dela comuna reședință a secției de votare. —

Dintre pedepse amintim: Cei ce intră cu arme în sala alegerii, se vor pedepsi cu închisoare dela 15 zile la o lună, și cu amendă dela 50 lei la 5000 lei.

Acel care va dovedi, că a cumpărat voturi sau abțineri dela vot, precum și acei ce și-au vândut votul, se vor pedepsi cu închisoare de la 3 luni la un an, și cu amendă dela 500 la 5000 de lei, și cu interdicție pe timp mărginit.

Acei cari prin lovituri, violențe sau amenințări vor fi influențat votul unui alegător sau îl vor fi pus în dispoziție de a se abține dela vot, se vor pedepsi cu închisoare dela o lună până la 3 luni și cu amendă dela 500 la 2000 lei.

Desbaterile Marelui Sfat s'au deschis la ora 10^{1/4} în sala de ședințe a prefecturii.

Înainte de deschidere s'au oficiat în catedrală serviciu divin cu chemarea Duhului sfânt. A slujit P. S. S. Episcopul Ioan I. Papp al Aradului asistat de asesorii consistoriali M. Voileanu, N. Ivan, Dr. G. Proca, protopopul N. Borzea și diaconii Dr. O. Costea și Dr. G. Comșa.

Serviciu divin s'a ținut și în biserică gr.-cat. din Sibiu, unde a pontificat Episcopul I. Hossu al Orhei.

La ședință sânt de față: membrii Consiliului dirigenț și miniștrii St. C. Pop și V. Goldiș, mitropolitul Suciu dela Blaj, și episcopii noștri.

Viceprezidentul Dr. T. Mihail deschide ședința prin o cuvântare, în care salută pe reprezentanții firești ai poporului, aduce omagii Suveranilor și armatei române, care stă de pază și astăzi la frontieră. Exprimă durerea obtească pentru moartea prezidentului Pop de Băsești și a luptătorilor naționali I. Ciordăși și V. Dămian.

La amintirea numelui Suveranilor și a armatei, sala a izbucnit în ovățiuni și aclamări entuziaste.

Di M. Popovici, secretarul M. Sfat, citește telegramele trimise: M. Sale Regelui, dlui I. C. Brătianu, generalului Prezan, miniștrilor I. Nistor la Cernăuți și Ciugureanu la Chișinău.

Șeful Resortului Organizații, dl Dr. I. Sucta propune o comisiune de 7 membri, care să raporteze despre cererile de cooptare.

Ședința se suspendă până la ora 5 d. a.

Împreunarea bisericilor ortodoxe române din regatul român

De Ștefan Metea.

(Fine)

Cum vedeți, puterea supremă în biserică din România vede că e în mână sinodului episcopesc, adevăr ce arhierelor, care se scot din scaun de partid și se restabilesc de altu fără nici un scrupul, ci în mâna ministrului de culte și cu el la cea a partidului politic dela cărmă țărât.

Politica a străbătut toată structura delată a bisericii, și în afară de politica nu poți răzbate la nici o dregherie mai înaltă în această instituție, a cărei valoare morală a scăzut esențial. Biserica din vechele regat român nu stă pe picioarele alii solide, ci pe cele venite fluctuante ale puterii lumesti, ale partidului dela guvern, care o aruncă când la dreapta, când la stânga, întrebându-o pentru scopul său adeseori numai de căpătulul, deșosând-o și înstrăinând-o tot mai mult de credințioșii ei, și dela chemarea ei adevărată.

Prin Introducerea «Statutului organic» cu 2/3 da mireni, chiar modificându-l întru câțva, ajungem exact la aceeași situație nenorocită ca și biserică din vechele timpuri, fiind că aproape toți — dacă nu toți astăzi — membrii mireni al sinodului eparhial sau al Congresului național-bisericesc, vor face parte desigur dintr'un partid politic sau altul, și atunci politica cu toate urările ei funeste cucerește inevitabil biserică.

După toate aceste considerații ar urma, pentru împreunarea bisericilor ortodoxe române din noul regat, să facem o nouă organizație, scutită de năvala distrugătoare a politicianismului.

După părerea mea nu trebuie, nici o organizație nouă, ci să restabilim vechea organizație canonică, care asigură bisericii libertate și prosperitate în stat. Biserica numai așa va fi scutită de influința păgubitoare a politicianismului, dacă ea va fi rezervată în vechea organizație canonică.

Episcopii și subalternii săi nu vor mai fi niște simpli funcționari eclesiastici la discreția tuturor persoanelor politice sau a partidelor perondate cu lăutăș la guvernul țării, ci niște adevărați reprezentanți ai moralei, eticilor, a celor «săr samăniș», aruncați în ogorul lucră și curății de neștință, va produce roade binecuvântate pentru fericirea statului și a neamului nostru.

Propun, pentru a avea aceeași organizație canonică, care face biserică lui Hristos nebrăuț și curată de orice influințe externe, următoarele:

1. Ștergere totală a «Statutului organic».

2. Autonomia deplină a bisericii ortodoxe române.

3. Sinodul episcopesc cu putere supremă în toată biserică, compus din vreo 15 membri, cari să aibă, care aleg pe episcopi, din sinod arhierii titulari să nu facă parte nefind canonici.

4. Sfat bisericesc superior din frunțiiș clerului, care să se ocupe cu afacerile juridic-ționale, de administrație și de educație religioasă morală, etc. ale întregii bisericii ortodoxe românești. Membrii să fi vreo 50. Toate hotărârile să fi supuse spre aprobare sinodului episcopesc, dacă acesta o cere expres. Și să propună sinodului episcopesc candidații vnedici de a fi aleși ca episcopi în eparhiile vacante.

5. Fiecare eparhie își păstrează un consistoriu cu arhierul în frunte pentru conducerea bisericii din eparhie.

6. Statul, pentru susținerea materială a bisericii și a slujbașilor ei, să acorde un fond religios suficient.

După propunerile acestea nu pot decât să reeitez cuvintele memorabile ale lui Bariț și alii, care există așa zicând de mii de ani, să se cerceteze forma și temeliile existenței și activității lui de până acum pe urmele istoriei sale și a praxei observate de secol — și atunci numai să se facă o nouă organizație în biserică.

Și cine va face-o aceasta cu înțelegerea, conștiințozitatea și iubirea de adevăr, cuviniș, în contra tuturor și ineptisabilelor argumente advocățieș conrare, nu va putea ajunge decât la convingerea mea nestrămutată în ce privește rolul bisericii în viața poporului nostru, pe care îl va putea împlini deplin numai prin coborârea în faptă a propunerilor pe care vi le-am comunicat.

Pe baza aceasta, cred că biserică va putea fi temelia neșugădită a consolidării vieții naționale și de stat a noului regat român, și va

putea ajuta propășirea sigură și cinstită a neamului românesc întreg în toate timpurile.

Vă rog, înainte de a vă spune ceva în chestia pe care v'am prezentat-o, înlăturăți din sufletul Sî. Voastre orice idei preconcepute, orice interes personal, sau de prietințe, sau de partid; gândiți la rostul cel mare pe care l-a avut biserică în desvoltarea neamului și pe care trebuie să-l aibă astăzi, și atunci spuneți hotărât, că nu mai suferiți ca biserică să fie roaba politicianismului și că în afară de ea, de oameni netelegrațori în deajuns ai rosturilor bisericii, ci instituțiunea divină, liberă, care pe baza principilor lui Hristos vea să fie cu faptă, nu numai cu vorba, factorul cel mai puternic și viu religios-moral al noului stat român și al neamului nostru, căci cu adevărat în moralitatea publică a unui stat și popor se ogîndește mai fidel puterea de viață și prosperare lor pentru binele omenii.

Doresc un singur lucru, ca hotărârea noastră de astăzi să fie binecuvântată din generație în generație, ca o mare faptă națională și creștinească, căci prin ea biserică și slujbașii ei au început opera uriașă de curățire morală publică a statului român și a neamului românesc.

Citind lațura

Di M. Sadoveanu scrie în Statul Țării următoarele cuvinte «*Revista de Moldove*» în grupă la ministărea dela Putina:

Acolo, la ministărea cse albă și curată din Țara Fagior, s'au aplecat urmășii, pe slovele cele vechi ale mormântului, și a'ă tăcerea care s'a întins sub bolta bisericii, au închis ochii și-au văzut, sub lespezea dălăuită cu frunze de acantă, pe voevodul cel bătrân, pe leul cel nedomolit, care a stăpinit cu spada jumatate de veac alii, în părțile răsăritului.

Moldova, acest cub de oameni liberi și războinic, și fost organizată de un om cu o energie excepțională și o minte de genială agerime, care își dădea deplin soceotală și de mărimea primejdiei, și de misiunea lui. Pentru aceasta brațul lui puternic n'a lovit numai ca să apere Moștea. Războaiele lui contra Turciei au fost întovărășite și de neostivită activitate politică. Necontenit a stat în lațura cu Principii străini, cari erau în calea Semlunii; cu Papa, care înfrinșă și-o putere lumescă și avea interes să apere creștinismul; cu Veneția, care era rivala puterii copleșitoare a turcelor în Mediterană. Interesul politic superior îl făcă să caute aliați și'n hanții tălărești dela Crim și să trazeze cu Uzun-Hassan, șahul Persiei.

Istoricii poloni au văzut în el pe liberator, pe «cavalerele lui Crist», cum l-a spus sfântul patriu dela Roma. Curătorii și călăuzii, cari vedeau primejdia, înțelegău ce urmărește și ce volege voevodul acela stăpân pe o țară mică, înzestrată însă cu o uriașă energie. Și deplănău numai ca pe o necetiere obtească faptul că la cărmă țărilor mai mari creștine dinprejur. În Ungaria, în Polonia, se întâmplăreă niște bieți oameni cari nu puteau vedea mă departe decât crearea mescinelor lor interese de ce-o zil. Aceștia erau suverani lingușiș, sprijiniți pe «dread divin» ori pe înțrighi, bucurându-se că deli un arș hamali de zdărnicea trecutălor vietă. Ștefan-Vodă avă înțelegerea limpede a unei mari primejdie, și toată viața lui în aprigă neodlmiă și-a închinat-o unui nobil și profund scop. Mai mult: cugetarea lui nebrăuță a înțeles iarăși zdărnicea sfotrărilor lui. Ștă că atunci când el și pună mâinile pe piep și vor arșă alții în sieriș spada alturi, — totu și-a împrăviț, puhoșul va trece, căci nu va mai fi cine să-i stăie împotriva.

Acest mare voevod doarme în cătoria cea mai frumoasă dela Putina. Pe mormântul lui înștrănat 140 de ani, putem îngrunchina astăzi față a fi nevoiți să pășim o graniță sinică. Țara aceasta, a lui, a cronicarilor, a cugetătorilor și a poezilor, țara cu peisajii blănșe și cu înimi drepte, trebuie de astăzi înainte în fiecare an la 2 Iulie, să meargă spre marele mormânt, ca'n spre un Ierusalim. Să împresore peștra sub care zace cel mai mare om al timpurilor noastre trecute și să încere a se reculege pentru o viață hărnică, serioasă și conștientă cum a înțeles-o El. În Moldova lui întregită și înfrățită cu toate celelalte ținuturi românești să restatornic străvechă cinste și ascuțita țărle împotriva dusmanilor noi, mai sălăbici decât cei vechi: întunecul și netoleranță, necinstea și disprețul legii.

Un participant la congresul didactic din Iași spune în Gazeta Transilvaniei următoarele: **Congresul din Iași** la care au participat vreo 500 de reprezentanți, din toate părțile, a accentuat cu toate hotărârile, ca va rupe cu sistemele păltoase și greșite din trecut, sisteme, ale căror urmări funeste le simțim astăzi.

Reforma școlară trebuie să se facă de către cei chemați. Nu politicienii săni școlarii să reformeze învățământul, ci corpul didactic înțeles. Factorul cel mai în măsură a vindeca nevroze școlare și a îndruma cultura românească pe căi sănătoase, nu poate fi altul, decât însuși dascălul.

Acesta nu poate fi supus venațiilor, venite din partea politicienilor, cum era în trecut, ci trebuie să rămână independent.

Directorii de licee să fie aleși de către corpul profesoral și nu numiți de către politicieni, după sistemul favoritismului politic.

Independența dascălului mai trebuie asigurată și printr-o situație materială bună. Profesorul să-și vadă de școală, să nu fie nevoit a umbra după afaceri și în deosebi a face politica murdară de interes.

Corpul didactic trebuie să devolve o activitate *extrascolară* intensivă, și nu o viață de club, cum era până acum. Căci școlara a chemată a lumină cărările unui neam, nu numai pe teren cultural, ci și politic economic. Dascălul să facă politică curată de principii, și nu meschinărie de partid.

Eală principiile frumoase, în cadrul cărora s'au urmat discuțiile; put să afirm, că în toate chestiunile s'a manifestat o înălțată unitate de vederi în sânul congresiilor.

Statutele „Asociațiunii” s'au împărțit în mai multe mii de exemplare și s'au împărțit participanților.

În anul viitor congresul se va ține la Cluj.

Știrile zilei

Numerul proximo al ziarului nostru apare, în urma sfintei sărbători S. Proroc Ilie, Luni după amiază.

Daștep englezi în Argeș. Însărcinatul de afaceri al Angliei la București, de *Rettigan* și dna. însoțită de d-nii *Boxhall* și *Buxton*, au vizitat Sibiuul, Săliște, Ocna Sibului, Clujul și alte orașe. Li s'a făcut în tot locul o entuziastă primire.

Englezi contra sărbilor. La 17 iulie 1919 s'a ținut la Buxton Hall din Londra o adunare de protestare contra sărbilor, cari forțeau a se muntengreni să treacă sub stăpânirea lor. Adunarea era prezidată de Robert J. Kennedy, fostul înscăinatul de afaceri al Angliei la Cetinje. A vorbit Al. Devine și a spus că sărbii se poartă cu muntengrenii ca germanii cu belgienii.

Diplomați sărbi. În frunte cu Pașicu, au lansat știri false, spunând că ar fi existat un tratat secret între Muntengrenii și cei din Viena. Sărbii au uitat ajutorul dat de soldații muntengrenii și azi ar dori să stăpânească toate țărilor balcanice. Aliații au dat prea mare libertate de acțiune Sărbiei; acum văd cu regret, că au încurajat un *popor sovinit și cu tendințe imperialiste*. — Mii de oameni, care a fost parte la adunarea, au aprobat de orator, care a încheiat cuvantarea cu următoarele cuvinte: Guvernul englez trebuie să susțină revendicările Muntengrenii și să redea regelui Nikita tronul său. Sărbii să-și retragă trupele de ocupațiune și să renunțe la intrigi criminale.

Bolșevicii ungari înfrânți. Cu prilejul biruinței obținute de trupele noastre asupra bolșevicilor dela Tisa, azi Sibiuul, cât și celelalte orașe adepțenși au arborat stindardele naționale.

Un gest frumos. Cu ocaziunea adunării generale a despărțământului „Asociațiunii” la Baia mare ținută, la 20 iulie, dna General de *Harbay* a dat un comert, despre care celim în toată România de acolo următoarele: Dna de *Harbay* prin vocea-i de adevărată privilegioare a Ardealului n-e-a făcut fericiți tot timpul cât n-a cântat. S'a relevat ca adevărată artistă prin vocea-i caldă și puternică. N-e-a ferecat mult adăncul sentiment ce l-a pus în interpretarea cântecelor noastre naționale: „Codrule, de ce

tot plângi.” n-e-a făcut în adevăr să plângem. Asemenea: „Vai biddii dragi ne-avem de T. Brediceanu. Răspalta noastră a crei ce am avut ultima cântare „Codrule codrule” de O. Dima, a fost prea mică și n'a găsit altă cale, decât potopul de aplauze și strigăte de „să trăiască.”

Intreg venitul curat al concertului de cor. 4000.— dna General de *Harbay* l-a destinat spre scopuri de binefacere și anume: Cor. 2000 pentru îngrijirea mormintelor soldaților căzuți în război, Cor. 1000 fondului zărilor, iar în Cor. 1000 a destinat-o pentru înlănușea unui bibliotecii în Baia mare. Banii au fost de la predați celor competenți. Gestul frumos al dnei General de *Harbay* vorbește de sine. Noi am dorit numai ca să aibă cât mai mulți imitatori.

Soldatii francezi embrași. În Berlin s'au comis zilele acestea câteva atentate, ale căror jertfe au soldați francezi, între cari se află și un subofțier. Ziarul scriu, că guvernul francez va cere la Berlin nu numai pedepsirea vinovatului, ci și garanții ca asemenea fapte nu se vor mai săvârși. Va mai cere o indemnizare de o sută de mii franci pentru familia victimei și un milion amendă pentru statul german.

Biblioteca. Dl N. Iorga este încredințat din partea ministerului de instrucțiune publică să organizeze bibliotecile ce depind de acest minister.

Din Biróh. Primim: Vă rog să publicați că preluarea imperiului în plasa *Mardis Birchis* s'a făcut definitiv. Toți funcționarii, cari au fost invitați, au depus jurământul. Primprelor: Ioan M. Popu, pretor Dr. Alexandru *Baba*, exactor Coloman *Horváth*, veterinar Filip *Schneider*, suboficial Ioan *Triponescu*.

Petrecere în Reghin. Senatul școlăii române din Reghin învitat la petrecerea de vară, ce se va ține la 10 August 1919 în pavilionul din promenada orașului. Inceputul la 9 ore seara. Intrarea: de persoană 10 cor.; în familie 6 cor. de persoană.

Petrecere în Săliște. Societatea studenților din Săliște va ține obișnuită petrecere de vară în 2 August (Să. Ilie). După liturgie se va oficia un prăștas pentru odihna studenților români morți pentru idealul național. Împlinindu-se 30 de ani dela înființarea societății, se va ține o serbare în sala cea mare a școlăii la orele 11 m. m. La ora 3 p. m. petrecerea la „*Neted*.” Seara continuarea la „*Casa Națională*.” Toți foștii membri sănt rugați să ia parte la serbare. *Comitetul organizator.*

Petrecere de vară în Ludogul de Murrás se ține Duminecă în 3 August 1919 în hotelul Central. Intrarea: 10 cor. de persoană. Profitul net în scop filantropic, inceptulul la ora 8 seara.

Legatul surorilor din vechiul Regat este numele noului legat, înțemeiat la Reunitea meseriașilor sibiului, cu suma de 300 cor., dăruita de princesa *Alexandrina Cantacuzino* și *Zoe Gr. Râmniceanu*, cari cercetând Reunitea au depus această sumă drept temelie la un așazămint cu memoria de a sîri în ajutorul copiilor săraci din vechiul regat aplică la meserii în Sibiu. Legatul se aliază la Fondul Episcopului și pentru masa învâțăcelor meseriași. Pentru vențura delicată exprimă sincere mulțumite: *Viktor Tordășian*, prezident.

Anunț. Se aduce la cunoștință, că Sămbătă, în 2 August, e. la 2 ore d. z. se vor împărți earăș maxime (făină, slănină și ouă), cu prețuri maxime, pentru familii române lipsite, și în deosebi pentru văduve cu copii, în curtea Asociațiunii (Str. Șșșșș 8) — *Prezidiul Reunirii femeilor române din Sibiu.*

«Hiena». A părut Nr. 14 al revistei de polemică politico-literară „*Hiena*” redactată de dl Pămfil *Șicaru* și *Cezar Petrescu*, cu un bogat sumar.

Exemplarul 24 pagini cu numeroase ilustrații costă 50 bani.

Literatură financiară

Specialist financiar, dl *Dr. Gherbete Nedici*, a publicat earăș o lucrare de mare importanță, sub titlul de *Reforma întreprinderilor de stat*.

Autorul combate, în această temeinică lucrare, axiomele și teoriile, care figurează de zeci de ani ca adevăruri de neresturnat pe ogănilor științei financiare. Cartea dlui Nedici dovedește, în scurte și clare cuvinte, gresala celor teorii, și cere dela guvern să înlăture sistemul administrativ al întreprinderilor private de stat. Intemeiate pe teoriile amintite și aplicate în toate statele; deoarece acest sistem este cauza pentru care nu pot prospera întreprinderile private ale statului.

Autorul spune apoi, că statul nu-și poate acoperi cheltuielile numai din dări, și nici chiar scăderea din avere n'are să vindece ranele noastre financiare, ci statul va trebui să umeze a înființa și susținea întreprinderi private de stat. Va obține astfel venit considerabil, dacă le va organiza în felul, cum se arată cu amănuntul în publicațiunea *Reforma întreprinderilor de stat*.

Asimănând cuprinsul broșurii apărute până acum, din condeiul dlui Nedici, putem vedea lumurit scopul urmărit de autor. Nu urmărește alt scop, decât asanarea stărilor noastre destrămate financiare și îmbunătățirea situației noastre economice generale.

În prima sa broșură, Chestiuni economice financiare, schițează în trăsături mari jalnică noastră situație economică și financiară, indicând mijloacele și căile de îndreptare. Desfășoară tot odată și baza unei noi reforme de dare dreaptă și corectă. Pentru acoperirea sporurilor de sarcini produse de război, recomandă scăderea din avere, — care ar mai avea de ținut și înlăptuirea dreptății. În publicația *Scăderea din avere* dezvoltă felul, prin care s'ar putea realiza pe deprețate și cu bun rezultat operațiunea aceasta. Scopul publicației e, treia, *Reforma întreprinderilor de stat*, l-am resumat mai sus.

Imprumutul Național 5% din 1919

Primul cupon (August 1919) al bonurilor de tezaar emise prin Consiliul Dirigent, Resortul Finanțelor, pentru Imprumutul Național 5%, din 1919, se va plăti prin locurile de subscripțiune deodată cu distribuirea titlilor. Pentru luarea acestora în primire, locurile de subscripțiune sânt îndatorate a se prezenta prin plenipotențiații lor la serviciul Imprumutul Național din Resortul Finanțelor (Sibiu). Școlă de caedei parter Nr. 10 începând din 1 August n. a. c. iar publicul își va lua titlul în primire dela locurile de subscripțiune, primindu-și totodată și răscompărea primului cupon, în schimbul certificatului interimsal, care va trebui remis prin locurile de subscripțiune la resortul finanțelor.

Consiliul Dirigent, Resortul Finanțelor.
Dr. Aurel Vlad.

Tentre în Sibiu

Cinematograful Orașului. Piața Hermann
Directora: D-na M. Scholless.

Joi: *Scandal în societate*, mare dramă în 4 acte, cu Hanny Weisse. Titluri românești.
În zilele următoare: Filme senzaționale.
Inceptulul la ora: 9 seara.

Cinematograful Apollo. Strada Schevis
Directora: Dna Ernil Toth.
Joi și Vineri: *Printru existență*, mare film în 4 acte.
Inceptulul la ora: 9 seara.

«Lumina» instit. de credit și econ. Sibiu

AVIZ

Aducem la cunoștință deponenților noștri, că cu începere din 15 August a. c. se reduc interesele după toate depunerile la institutul nostru la 2% interese.

Darea după interese o plătește institutul.

1-2 (198) Direcțiunea.